

SZAKMAI BESZÁMOLÓ
A BAJASZENTISTVÁNI BETLEHEM MEGVÁSÁRLÁSÁRÓL

A Türr István Múzeum néprajzi gyűjtemény-gyarapítási stratégiájában hangsúlyosan rögzítve van a bajai, Baja környéki nemzetiségek tárgyi örökségének gyűjtése. Az intézmény nemzetiségi bázisintézménnyé minősítését követően még fontosabb közgyűjteményi feladat az Észak-Bácskában, valamint a Kalocsai Sárközben élt/élő nemzetiségek, néprajzi csoportok tárgykultúrájának dokumentálása, gyűjtése. A bajai múzeum szokás- és játékgyűjteményének reprezentatív darabja lett a többségében bunyevácok által lakott Bajaszentistvánon a 20. század első felében használt impozáns betlehem.

A Nemzeti Kulturális Alap – 100%-os támogatási intenzitásával – megvásárolt műtárgy egy hordozható betlehem. A viszonylag nagy méretű, puhafa deszkákból fűrészelt, szegeléssel összeerősített öttornyú templomot ábrázoló betlehemet feltehetőleg asztalosmester készítette a 20. század elején. A templom megformálásán barokk stílusjegyek figyelhetőek meg. A téglalap alakú hajót keresztfedél fedi, amelynek közepén nyolcszögletű talpazatból emelkedik ki a középtorony. A torony négy oldalán nyitott csúcsíves ablakok, fölöttük beépített karóra szerkezetek vannak besüllyesztve. A toronyban rézcsengő illusztrálja a templomharangot. Minden saroktoronyban kis méretű rézcsengő függ, amelyek a szállítás során csilingeltek. A betlehem teteje apró, négyszögletes falapokkal van befedve. A betlehem elejére két nagyobb íves tetejű, üvegezett ajtó, közöttük pedig egy kétszárnyú ajtó van kapupántokkal felerősítve. Az első oromzat közepén nyitható ajtóba korabeli ébresztőórát erősítettek. A templom hátsó oldalán két nagyobb méretű, csúcsíves, fémpántokkal megerősített üvegablak, közöttük egy kisebb körablak található. A templom két keskenyebb oldalát két-két enyhén csúcsíves festett üvegablak, felettük egy-egy kör alakú üveg rózsablak díszíti. A műtárgyat 2021.1.1. számon beletároltuk a Türr István Múzeum néprajzi gyűjteményébe.

A megvásárolt műtárgy használatáról néhány idős bajai személy visszaemlékezése segítségével sikerült adatokat feljegyezni. A bajaszentistváni betlehemezőket ábrázoló 20. század eleji fényképfelvételről Lükő Gábor néprajzkutató által az 1960-as évek elején készített, a Türr István Múzeum fényképtárában elhelyezett reprodukció tovább növeli a tárgy muzeológiai, tudományos értékét.

A megvásárolt műtárgyat a Türr István Múzeum Örökségszálló elnevezési néprajzi látványtárában, a Szokás- és játékgyűjtemény egységben mutatjuk be az érdeklődők részére. A bajaszentistváni betlehemet a Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége által tervezett Magyar Géniusz elnevezésű vándorkiállításra szeretnénk – a pályázati forrás függvényében hat-hét helyszínen (Kecskemét, Gyula, Debrecen, Győr, Szekszárd, Eger, ill. Budapest) – a nagyobb közönség elé tárni.

Köszönjük a Nemzeti Kulturális Alap pályázati támogatását!

Baja, 2021. november 3.

Kothencz Kelemen
néprajzkutató